FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT ANTONIO TIZZANO

fremsat den 17. november 2005 [1]

1. Ved kendelse af 22. oktober 2004 har Hof van Cassatie i Belgien i medfør af artikel 68 EF og 234 EF forelagt Domstolen to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 af 29. maj 2000 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (herefter »forordning nr. 1348/2000« eller blot »forordningen«) [2].

2. Den belgiske ret ønsker i det væsentlige afklaret, om forordning nr. 1348/2000 opstiller en rangorden mellem de forskellige former for forkyndelse, der er fastsat i forordningen. Særligt ønskes det afklaret, om den forkyndelse, der sker gennem de instanser, der er udpeget af medlemsstaterne, har forrang for forkyndelse, der foretages direkte med posten, og således i tilfælde af kumulativ brug af disse to former er afgørende for at fastslå tidspunktet for forkyndelsens udførelse.

1 — Originalsprog: italiensk.

2 — EFT L 160, s. 37.

I — Retsforskrifter

A — *Fællesskabsretten*

3. Rådet vedtog forordning nr. 1348/2000, idet det fandt, at det »for at det indre marked kan fungere tilfredsstillende« er nødvendigt at »forbedre og fremskynde fremsendelsen af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager mellem medlemsstaterne« (anden betragtning).

4. I kapitel II fastsætter forordningen forskellige former for forkyndelse i en medlemsstat af retslige dokumenter i civile og kommercielle sager fra en anden medlemsstat.

5. Den første form er den, der udføres af instanser, som medlemsstaterne har udpeget hertil, og som har kompetence til at sende og modtage de pågældende dokumenter (her-

efter »forkyndelse gennem udpegede instanser«). For denne form fastsætter forordningen udførlige bestemmelser om formaliteter og frister (afdeling 1, artikel 4-11). Kort fortalt skal det dokument, der ønskes forkyndt, ledsaget af en anmodning, som er udfærdiget på en formular, og behørigt oversat, fremsendes fra den udstedende instans i en medlemsstat til en modtagende instans i en anden medlemsstat. Efter at have sendt et modtagelsesbevis til den afsendende instans foretager den modtagende instans forkyndelsen eller lader dokumentet forkynde i overensstemmelse med modtagerstatens lovgivning. Instansen udfærdiger herefter en afleveringsattest, der skal sendes til den fremsendende instans.

6. Ud over denne første form fastsætter forordningen derefter »andre former« for forkyndelse (afdeling 2), som er: i) fremsendelse ad konsulær eller diplomatisk vej (artikel 12 og 13), ii) postforkyndelse (artikel 14), iii) direkte forkyndelse (artikel 15).

7. For så vidt det er relevant i den foreliggende sag, skal der særligt henvises til artikel 14 om postforkyndelse. Den bestemmer følgende:

»1. Hver medlemsstat har adgang til at lade forkyndelse af retslige dokumenter foretage direkte med posten for personer, der er bosat i en anden medlemsstat.

2. Enhver medlemsstat kan i overensstemmelse med artikel 23, stk. 1, angive, under hvilke omstændigheder den accepterer postforkyndelse af retslige dokumenter.«

8. Portugal har erklæret at acceptere postforkyndelse, forudsat at dokumentet sendes anbefalet med modtagelsesbevis og ledsages af en oversættelse i overensstemmelse med forordningens bestemmelser [3].

B — *National ret*

9. For så vidt angår den foreliggende sag skal der henvises til, at appelfristen i henhold til

3 — Jf. meddelelser fra medlemsstaterne i medfør af artikel 23 i Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 af 29.5.2000 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (EFT C 151 af 22.5.2001, s. 4), som ændret ved første ajourføring af meddelelserne fra medlemsstaterne i henhold til artikel 23 i Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 af 29.5.2000 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (EFT C 202 af 18.7.2001, s. 10).

den belgiske retsplejelovs artikel 1051, stk. 1 (herefter »retsplejeloven«), er en måned fra dommens forkyndelse. I henhold til retsplejelovens artikel 55 forlænges denne frist med 30 dage, når den person, som har fået dommen forkyndt, hverken har opholdssted eller bopæl i Belgien.

10. Desuden henvises der til retsplejelovens artikel 40, stk. 1, der bestemmer, at postforkyndelse anses for at være sket ved overgivelsen af dokumentet til postvæsenet.

II — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

11. Sagens omstændigheder er kun delvist beskrevet i forelæggelseskendelsen.

12. Det fremgår dog af forelæggelseskendelsen, at to selskaber står over for hinanden i hovedsagen: det portugisiske selskab Plumex og det belgiske selskab Young Sports (herefter »Young«).

13. I sagen i første instans, som var anlagt ved Rechtbank van Koophandel, blev der afsagt dom til fordel for Young, som lod dommen forkynde over for modparten på to forskellige måder.

14. Den første forkyndelse skete direkte med posten i henhold til forordningens artikel 14. Nærmere bestemt overgav Young forkyndelsesdokumentet til postvæsenet den 12. oktober 2001, mens Plumex fremsendte modtagelsesbeviset den 17. oktober 2001.

15. Den anden forkyndelse, der blev foretaget gennem de udpegede instanser i Belgien og Portugal, blev foretaget den 6. november 2001.

16. Plumex appellerede den 17. december 2001 den således forkyndte dom til Hof van beroep. Appellen blev imidlertid afvist. Ifølge appelretten var fristen for appel af dommen fra første instans således begyndt at løbe fra dagen efter den første forkyndelse (postforkyndelsen, der blev udført den 12.10.2001), og appelfristen udløb således en måned og 30 dage senere, hvilket vil sige den 11. december 2001. Appellen af 17. december 2001 var således iværksat for sent.

17. Plumex iværksatte kassationsanke, da selskabet ikke var enig i denne bedømmelse.

18. Plumex anfægtede særligt Hof van beroeps beslutning om i den foreliggende sag at give postforkyndelsen forrang. Efter Plumex' opfattelse er postforkyndelse i den ordning, som er indført med forordningen, en »sekundær« form, som kun kan anvendes under særlige omstændigheder, og som i hvert fald er underordnet den primære form, som består i den forkyndelse, der er omhandlet i forordningens artikel 4-11, og som skal lægges til grund ved fastsættelsen af fristens udgangspunkt, også når forkyndelsen allerede er sket på de andre tilladte måder. Plumex har præciseret, at appelfristen i den foreliggende sag derfor først er begyndt at løbe fra den 6. november (datoen for den »primære« forkyndelse) og ikke den 12. oktober 2001 (datoen for den »underordnede« forkyndelse).

19. Da Hof van Cassatie nærer tvivl om fortolkningen af forordning nr. 1348/2000, har den besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal forkyndelse således som omhandlet i artikel 4-11 anses for at være den primære form for forkyndelse, og er forkyndelse direkte med posten, således som omhandlet i artikel 14, en subsidiær forkyndelsesform, således at førstnævnte form har forrang for sidstnævnte, når de begge foretages i henhold til retsforskrifterne?

2) I tilfælde af kumulative forkyndelser, der på den ene side er foretaget i overensstemmelse med artikel 4-11, og på den anden side direkte med posten i overensstemmelse med artikel 14, begynder appelfristen i forhold til modtageren af forkyndelsen da at løbe fra datoen for forkyndelsen foretaget i overensstemmelse med artikel 4-11 og ikke på datoen for forkyndelsen foretaget i overensstemmelse med artikel 14?«

20. I den sag, der herved er indledt, har Østrigs, Finlands, Sveriges og Det Forenede Kongeriges regeringer samt Kommissionen afgivet skriftlige indlæg.

III — Retlig analyse

Det første spørgsmål

21. Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om der foreligger en

rangorden mellem den forkyndelse, der udføres gennem de instanser, som er udpeget af medlemsstaterne, og som er reguleret af artikel 4-11, og den, der foretages med posten i medfør af forordningens artikel 14, således at den første skal anses for den primære form, og den anden skal anses for en lavere rangerende eller underordnet form.

22. Jeg skal straks anføre, at jeg som de intervenerende regeringer og Kommissionen mener, at svaret på spørgsmålet må være afkræftende. Jeg mener således, at der ikke foreligger nogen form for rangorden mellem de to nævnte former for forkyndelse, og at postforkyndelsen derfor kan bruges som alternativ til eller sammen med andre tilladte former, uden at det derfor er nødvendigt at afvente et forgæves forsøg på at anvende disse, og særligt forkyndelsen gennem de instanser, medlemsstaterne har udpeget.

23. En sådan opfattelse, der også støttes af den overvejende del af retslitteraturen, bekræftes af argumenter vedrørende forordningens ordlyd og formål.

24. Hvad forordningens ordlyd angår er det tilstrækkeligt at bemærke, at forordningen ikke indeholder nogen bestemmelse, der fastsætter en prioriteret orden mellem de forskellige former for forkyndelse i henhold til forordningen. Tværtimod giver artikel 14, stk. 1, udtrykkeligt medlemsstaterne »adgang til at lade forkyndelse af retslige dokumenter foretage direkte med posten for personer, der er bosat i en anden medlemsstat«. Derudover er denne »adgang« på ingen måde betinget af forudgående forsøg gennem andre former — særligt den, der er reguleret af artikel 4-11.

25. Jeg finder i øvrigt, at en sådan konklusion er i overensstemmelse med formålet med forordning nr. 1348/2000, der skal »forbedre og fremskynde fremsendelsen af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager mellem medlemsstaterne« (anden betragtning).

26. Det forekommer mig således, at det kun dårligt lader sig forene med et sådant formål at tillægge forkyndelsen gennem statslige instanser forrang, eftersom denne efter sin art (jf. punkt 5 ovenfor) med sikkerhed ikke er den hurtigste fremgangsmåde. Det ville omvendt være endnu mindre foreneligt med dette formål, hvis man tillagde postforkyndelse, der derimod med sikkerhed er den hurtigste og mindst byrdefulde form (jf. punkt 6 ovenfor), en rent underordnet rolle, når det er blevet besluttet at anerkende denne forkyndelse fuldt ud.

27. Den modsatte fortolkning af forordningen forekommer derfor mere logisk og i overensstemmelse med det angivne formål, idet den ligestiller de forskellige tilladte forkyndelsesformer og således giver aktørerne mulighed for at vælge den ene eller anden af disse former, idet de fra gang til gang kan foretrække den, der virker mest hensigtsmæssig og passende i forhold til det konkrete formål, eller at bruge dem sammen med henblik på, at mindst en af dem vil blive gennemført[4].

28. Af de grunde, der er fremført ovenfor, finder jeg derfor, at forordning nr. 1348/2000 hverken opstiller en rangorden eller en prioriteret orden mellem den forkyndelse, der er reguleret af artikel 4-11, og postforkyndelse i henhold til artikel 14.

Det andet spørgsmål

29. Med sit andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret i det væsentlige oplyst, hvilken forkyndelse der skal lægges til grund ved fastsættelsen af forkyndelsesdatoen i tilfælde af kumulativ anvendelse af den forkyndelse, der er reguleret af artikel 4-11, og postforkyndelse.

30. Kommissionen og den østrigske regering, der med rette fremhæver, at forordningen ikke siger noget herom, udleder heraf, at svaret på dette spørgsmål ikke skal søges i forordningen, men i de enkelte nationale retsordener. I tilfælde af kumulativ forkyndelse er det således de retningslinjer, som i den forbindelse kan udledes af den nationale lovgivning, der finder anvendelse i det konkrete tilfælde, der skal lægges til grund ved fastsættelsen af, fra hvilken forkyndelse en bestemt processuel frist løber (i den foreliggende sag appelfristen).

31. Det forekommer mig dog, at en sådan løsning kun i ringe grad er i overensstemmelse med den udvikling, som området har undergået i de seneste år, og som ikke blot har ført til, at det i stigende grad er blevet et fællesskabsanliggende, men endog til dets regulering ved en forordning.

32. Som bekendt har medlemsstaterne således efter at have erklæret deres hensigt om at indføre et fælles »område med frihed, sikkerhed og retfærdighed« besluttet at »forankre« de nødvendige foranstaltninger med henblik herpå i de mekanismer og principper, der

4 — Det bemærkes, at en undersøgelse af anvendelsen af forordning nr. 1348/2000, som Kommissionen har foranlediget, bekræfter, at dokumenterne ofte forkyndes direkte med posten (jf. rapport fra Kommissionen til Rådet, Europa-Parlamentet og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg: om gennemførelse af forordning (EF) nr. 1348/2000 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (KOM(2004) 603, s. 7)).

indgår i Fællesskabets retsorden, med andre ord har de givet udtryk for vilje til at gøre området til et fællesskabsanliggende og således sikre en »selvstændig fortolkning« og »ensartet anvendelse« af det pågældende regelsæt [5].

33. Netop for at forfølge denne målsætning blev kompetencen til at vedtage foranstaltninger inden for samarbejdet om civilretlige spørgsmål ved Amsterdam-traktaten overført fra Den Europæiske Unions »tredje søjle«, nærmere bestemt EU-traktatens afsnit VI (artikel K-K9), til »fællesskabssøjlen«. I denne konkrete sammenhæng overtog en særlig fællesskabsretsakt bestemmelserne i konventionen om forkyndelse i Den Europæiske Unions medlemsstater af retslige og udenretslige dokumenter i civile eller kommercielle anliggender, som blev udarbejdet af Rådet netop inden for den »tredje søjle« (navnlig i medfør af EU-traktatens artikel K3), men som aldrig trådte i kraft på grund af manglen på det nødvendige antal af ratifikationer [6].

34. Desuden er denne retsakt heller ikke et direktiv, som Kommissionen oprindeligt havde foreslået [7]. Rådet tog nemlig afstand fra dette forslag og fulgte Europa-Parlamentets anderledes opfattelse, som understregede kravet om en »hurtig, klar« og især »ensartet« gennemførelse af de pågældende bestemmelser [8], og foretrak at give dem form af en forordning, dvs. en retsakt, der som bekendt er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat. Heraf fulgte vedtagelsen af forordning nr. 1348/2000, hvis fortolkning der nu spørges om.

35. Under denne synsvinkel forekommer det mig herefter, at fortolkeren, på trods af manglen på udtrykkelige bestemmelser herom, ikke, som det ofte sker, kan undlade at påtage sig at efterprøve [9], om det med de sædvanlig fortolkningsregler er muligt at undergive bestemmelserne en »fællesskabsfortolkning«, dvs. en »selvstændig« og »ensartet« fortolkning, frem for i hvert enkelt tilfælde at overlade spørgsmålet til de nationale retsordener.

5 — Jf. dom af 8.11.2005, sag C-443/03, Leffler, Sml. I, s. 9611, præmis 45 og 46.

6 — Jf. Rådets retsakt af 26.5.1997 om udarbejdelse af konventionen om forkyndelse i Den Europæiske Unions medlemsstater af retslige og udenretslige dokumenter i civile eller kommercielle anliggender (EFT C 261, s. 1). For fuldstændighedens skyld erindrer jeg ligeledes om, at området for denne konvention havde været genstand for internationale konventioner, særligt Haager-konventionen af 15.11.1965 om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål — en konvention, som hovedparten af medlemsstaterne havde undertegnet.

7 — Kommissionens forslag til Rådets direktiv om forkyndelse i Den Europæiske Unions medlemsstater af retslige og udenretslige dokumenter i civile eller kommercielle anliggender (EFT 1999 C 247 E, s. 11).

8 — Parlamentet understregede i sin betænkning om forslag til Rådets direktiv om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og uden retslige dokumenter i civile og kommercielle sager ((1999)219 — C5 0044/1999 — 1999/0212(CNS)), s. 5), at »en forordning i modsætning til et direktiv har den fordel, at den sikrer en hurtig, klar og ensartet gennemførelse af fællesskabsteksten, hvilket er i overensstemmelse med det tilstræbte mål«.

9 — Jf. Leffler-dommen, nævnt i fodnote 5.

36. Det forekommer mig således, i lighed med Finlands, Sveriges og Det Forenede Kongeriges regeringer, at en fortolkning af denne art ved en logisk læsning af den pågældende forordning og under hensyn til dens angivne formål ikke kan udelukkes.

37. Denne forordning har, som det er fremført ovenfor, det erklærede formål at »forbedre« og »fremskynde« fremsendelsen af retslige og udenretslige dokumenter mellem medlemsstaterne i civile og kommercielle sager« (anden betragtning).

38. Under en sådan synsvinkel er det fuldkommen logisk at antage, at hensigten med forordningen, hvorved det tillades at anvende de forskellige angivne former for forkyndelse, uden at der opstilles en rangorden mellem disse, har været at forbedre ordningen ved at tilbyde et større antal muligheder. Men netop derfor skal det ligeledes antages, at hensigten med forordningen ikke har været at øge risikoen for forvirring og usikkerhed ved at lade formerne konkurrere indbyrdes med hensyn til fastsættelsen af forkyndelsesdatoen. Det er imidlertid netop det, der vil ske, hvis man, når der ikke er nogen angivelse i forordningen i denne henseende, bestrider det naturlige og logiske kriterium, hvorefter den første gyldigt udførte forkyndelse er den, der skal tages i betragtning ved fastsættelsen af den pågældende dato.

39. Hvad herefter angår målsætningen om at »fremskynde« fremsendelsen af dokumenterne forekommer det mig, at man tilgodeser målsætningen om fremsendelsens hurtighed og effektivitet, hvis man, efter at det er slået fast, at der ikke foreligger nogen rangorden mellem de forskellige former, baserer den prioriterede orden mellem formerne på tidspunktet for forkyndelsen og ikke på den valgte form. Dette betyder med andre ord, at man med henblik herpå skal tage den forkyndelse, der under overholdelse af de foreskrevne former er blevet udført hurtigst, i betragtning, og ikke den, der af hvilken som helst grund er foretaget senere.

40. Af alle disse grunde er jeg af den opfattelse, at forordning nr. 1348/2000 skal fortolkes således, at et retsligt dokument i tilfælde af kumulative forkyndelser, hvoraf den ene er foretaget i overensstemmelse med artikel 4-11 og den anden direkte med posten i overensstemmelse med artikel 14, anses for forkyndt, når den første forkyndelse er blevet gyldigt udført.

IV — Forslag til afgørelse

41. På baggrund af ovenstående overvejelser foreslår jeg derfor Domstolen at besvare de af Hof van Cassatie forelagte spørgsmål således:

»1) Rådets forordning (EF) nr. 1348/2000 af 29. maj 2000 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager opstiller hverken en rangorden eller en prioriteret orden mellem den forkyndelse, der er reguleret af artikel 4-11, og postforkyndelse i henhold til artikel 14.

2) Forordning nr. 1348/2000 skal fortolkes således, at et retsligt dokument i tilfælde af kumulative forkyndelser, der på den ene side er foretaget i overensstemmelse med artikel 4-11, og på den anden side direkte med posten i overensstemmelse med artikel 14, anses for forkyndt, når den første forkyndelse er blevet gyldigt udført.«